

Sosnowiec jest miastem, które zamieszkuje ponad 30 tys. osób z niepełnosprawnością, w tym szacuje się, że ponad 50% to osoby których ułomności są przyczyną trudności w poruszaniu się. Samorząd miasta podjął się więc opracowania i realizacji Programu Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, stanowiącego kontynuację programu przygotowanego na lata 2002-2006.

W wyniku przeprowadzonej oceny potrzeb osób z niepełnosprawnością w zakresie mobilności stwierdzono, że posiadany przez miasto tabor autobusowy i tramwajowy jest dla nich niedostępny, a ukształtowanie infrastruktury miasta w zakresie ciągów komunikacyjnych pieszych z kilkunastoma przejściami podziemnymi jest poważną barierą architektoniczną dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Pomimo działania na terenie miasta dużej liczby autobusów niskopodłogowych, podjęto decyzję dotyczącą usprawnienia systemu transportu.

Założeniem programu jest niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym w taki sposób, by organizować warunki ułatwiające podejmowanie pracy, wychodzenie z domu i nieskrępowany udział w życiu społecznym. Ze względu na znaczne zurbanizowanie dużej powierzchni miasta oraz na niedostosowanie w dużej części komunikacji autobusowej do potrzeb osób niesprawnych, a także na zupełną niedostępność komunikacji tramwajowej do potrzeb tych osób w Sosnowcu postanowiono zorganizować specjalistyczny transport. Głównym założeniem była dostępność cenowa tej usługi dla osób niepełnosprawnych.

Postawiony cel miała spełnić organizacja transportu specjalistycznego, z którego osoby niepełnosprawne mogłyby korzystać w jak najbardziej dogodny dla siebie sposób. Dotychczasowe bowiem usługi przewozowe dla osób niepełnosprawnych były świadczone głównie przez korporacje taksówkowe. W związku z tym, że

większość osób niepełnosprawnych nie należy do osób zamożnych, często usługi komercyjne były dla nich nieosiągalne. Barrierami więc dla niepełnosprawnych były ograniczony dostęp do usług komercyjnych ze względu na ich cenę oraz autobusowy transport miejski nie w pełni dostosowany do potrzeb tych osób, ale i też dowożący w miejsce nie zawsze umożliwiające dotarcie do wyznaczonego celu.

Wprowadzenie jednak takiego rozwiązania musiało być poprzedzone analizą, na ile takie byłoby ono wykorzystywane i w jakim zakresie. W związku z tym wśród osób niepełnosprawnych korzystających z Punktu Konsultacyjnego na terenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, przeprowadzona została ankieta badająca zainteresowanie takim rozwiązaniem. Zasadnicze pytanie ankietowanych dotyczyło odpłatności za taką usługę, co wskazywało ten problem jako podstawowy w organizowaniu specjalistycznej usługi transportowej.

W celu wyboru najlepszego wykonawcy zadania ogłoszono konkurs adresowany do organizacji pozarządowych działających w obszarze pożytku publicznego, które realizują projekty w zakresie integracji oraz codziennej egzystencji niepełnosprawnych mieszkańców Sosnowca tworząc warunki do ich większej mobilności. W rozstrzygnięciu konkursu została wybrana organizacja pozarządowa, która jako jedyna posiadała specjalistyczny samochód do przewozu osób niepełnosprawnych. Realizatorem zleconego zadania zostało Centrum Edukacji i Wychowania Młodzieży KANA.

„Sprawnie i wygodnie - Sosnowiec miastem bez barier transportowych” – takie drukowane informacje dostarczono osobom niepełnosprawnym. Ulotka podawała koszt przejazdu w dowolne miejsce na terenie Sosnowca i po przekroczeniu jego granic. Ponadto zawierała regulamin korzystania z przewozu, określający osoby, którym przysługuje prawo do korzystania z usługi, dni i godziny wykonywania usług przewozowych, podróże osób towarzyszących oraz przewóz bagażu i sprzętu służącego osobom z dysfunkcją ruchową.

Ze specjalistycznego transportu mogą korzystać osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz dzieci. Przewozy realizowane są samochodem typu „bus”, który przystosowany jest do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym również poruszających się przy pomocy wózków inwalidzkich. Przewozy odbywają się według zasady „od drzwi do drzwi”, a więc obsługa pojazdu służy pomocą pasażerom w dotarciu do celu podróży, tj. np. do przychodni zdrowia, placówki handlowej, miejsca spotkania towarzyskiego, domu itp. W tym rodzaju transportu nie ma praktycznie żadnych ograniczeń co do celu wyjazdu.

W ciągu trzech lat realizacji projektu wsparciem zostało objętych ponad 3,5 tys. osób (w tym ponad 1800 osób w 2009 r.). Usługa przewozowa realizowana dostępna jest przez 7 dni w tygodniu, w dni robocze realizowana w godzinach od 7.00 - 19.00, a w weekendy 9.00 - 15.00. W związku z ogromnym zainteresowaniem wydłużono godziny, w których realizowane są przewozy w ciągu tygodnia do 21.00. Oprócz przewozów doraźnych realizowane są także przewozy abonamentowe - głównie dla

dzieci niepełnosprawnych w wieku gimnazjalnym.

Na realizację projektu przeznaczona się z budżetu miasta ok. 66 tys. zł rocznie.

Władze miasta podkreślają, że w realizacji tego rodzaju projektu najważniejsze jest oszacowanie potrzeb, czyli tego w jakim wymiarze oraz zakresie realizowane mogłoby być zadanie i czy byłoby zainteresowanie wśród osób niepełnosprawnych taką usługą, na ile takie działania trafi w oczekiwania środowiska i będzie realne w wykonaniu. Również ważnym elementem jest cena, która nie powinna być barierą dla potencjalnych odbiorców.

Wdrażanie takiego projektu powinno być rozpatrywane także w świetle rozwiązań i udogodnień dla osób niepełnosprawnych w komunikacji miejskiej. Wydaje się jednak, że ze względu na założenie w realizowanym projekcie, czyli zasadę przewozu osoby „od drzwi-do drzwi” oraz możliwość uzyskania pełnej pomocy przez kierowcę - taka forma transportu będzie zawsze lepiej postrzegana i wyżej oceniana przez osoby korzystające z tych przewozów, a także częściej wykorzystywana niż komunikacja miejska, nawet dostosowana dla osób niepełnosprawnych. Bardzo istotne jest czy na terenie miasta działa taka organizacja pozarządowa, która mogłaby być wykonawcą tego typu usługi. Organizacja wrażliwa społecznie, z którą współpraca może być zawiązana w dłuższym czasie, organizacja do której zaufanie będą miały przede wszystkim osoby korzystające z jej usług, ale także i gmina, która podpisuje umowę na świadczenie określonej usługi.

Realizowany w Sosnowcu projekt pokazał, że inicjatywa jak najbardziej trafiła w oczekiwania i cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem, do tego stopnia, że byłoby uzasadnione uruchomienie drugiego takiego specjalistycznego „busa” do przewozu osób niepełnosprawnych.

Opracowane na podstawie: System Analiz Samorządowych, Baza dobrych praktyk w zarządzaniu w jednostkach samorządu www.dobrepraktyki.pl